

lie, men at det hører til i den bestemte Fase af Verdenshistorien, hvori vi lever. Vi har ingen reaktionære Ønsker om at vende tilbage til en Tidsalder, hvor Produktionsmidlerne var i den enkelte Mands Haand, tværtimod, vi ønsker baade for Nutidens og for Fremtidens Skyld at give Kapitalen fair play, saa at den kan faa Mulighed for at udfolde sig. Og selv om den gennem sin legitime Tilegnelsesform berøver Arbejderne en Del af Arbejdets Udbytte, ved vi, at den skaber rigeligere Adgang til Arbejde og derigennem letter Tilværelsen og skaber Mulighed for et nyt og højere Samfund. Allerede Karl Marx, som kun kendte den kapitalistiske Udvikling i den ufuldkomne Form, som den endnu havde i 60erne og i 70erne, har skildret — og har gjort det i udødelige Ord —, hvorledes netop Kapitalens højere og højere Udfoldelse skaber Livsbetingelser og Udviklingsmuligheder for den Arbejderklasse, der skal overtage Kapitalismens Bo. Dette er vor principielle Samfundsopfattelse, og det gør altsaa, at vi ikke ønsker Kapitalen standset i at udfolde sig med Hensyn til sin legitime Tilegnelsesform. Vi ønsker, at Arbejderne skal aflevere saa lidt Merværdi til den, som det er muligt, og vi ønsker at gøre dens Tilværelse saa kort, som det er muligt; men i øvrigt ønsker vi ikke at begrænse den i dens Virksomhed.

I denne Kapitalens Udfoldelse spiller Aktievæsenet en overordentlig stor Rolle. Det er endnu ikke saaledes, at Samfundet bestaar af en Kapitalistklasse og en besiddelsesløs Arbejderklasse. Der findes for det første indenfor Kapitalistklassen mange Afskygninger, og der findes en bred Mellemklasse, som er i Besiddelse af mindre sammenspændte Formuer; der findes ogsaa Medejendomsret til Jorden, som er blevet gjort flydende gennem det moderne Kreditvæsen. Og alle disse Kapitaler skaffer den store Kapital sig Raadighed over gennem Aktievæsenet. Det er Grunden til, at Aktievæsenet er dannet, Grunden er Storkapitalens Bestræbelser for saa vidt muligt at gøre sig til Herre over *alle* Produktionsmidler, og ud fra dette Synspunkt er det kun en naiv og enfoldig Betragtning, naar man vil hævde, at dette Aktievæsen er skabt for Enker, Pensionister og naive Bønder.

Vi ønsker altsaa ikke at lægge Kapitalens Udfoldelse gennem Aktievæsenet nogen Hindring i Vejen. Gennem den større Kapital kan Produktionsmidlerne gøres større, mere moderne, og Aktievæsenet arbejder tilmed direkte for vore An-

skuelser, idet det forandrer Ejendomsbegrebet ogsaa hos mange af dem, som leder Arbejdet. I tidligere Tid mødes Arbejderklassen i sin Kamp af Kapitalisternes Fordring om at være Herre i eget Hus, men denne Fordring kan med mindre og mindre Ret stilles, og der er ogsaa mindre og mindre Foranledning til at stille den, naar Arbejdslederne i større og større Grad selv bliver Funktionærer i et Aktieselskab. Ogsaa hos mange af dem begynder den Forestilling at gro, om der dog egentlig er nogen Rimelighed i, at store Bedrifter, i hvilke Arbejdslederne og Arbejderne nedlægger deres Arbejde, skal tilhøre en Aktionærkreds, som aldrig ser Bedrifterne, og som i Dag er een og i Morgen en anden. Det er kun faa Dage siden, at en ellers fuldkommen borgerlig tænkende Direktør for en af vore største Bedrifter netop udtalte denne Opfattelse overfor mig. Jeg vil altsaa gerne betone, at vi ikke ønsker ved nogen Aktielov at hindre, at Kapitalen udfolder sig i sin legitime Tilegnelsesform, vi ser tværtimod gerne, at den gør det, baade fordi den stiller rigere Produktionsmidler til Raadighed for Arbejderne, og fordi den breder Anskuelse, som nærmer sig dem, paa hvilke vor Bevægelse er grundet. Aktieselskaber under legitim Tilegnelsesform har derfor ikke noget ondt at vente fra vor Side, der kan udmærket godt etableres et Samarbejde mellem Arbejderklassen og dem paa den anden Side, der ønsker Aktievæsenet brugt til Produktionsudfoldelse under legitim Tilegnelsesform.

Men — ved Siden af et Aktievæsen med legitim Tilegnelsesform har der udfoldet sig et Aktievæsen, der er gjort til et af de fineste udspekulerede og et af de fineste tilslebne Instrumenter til en Tilegnelse, der intet har at gøre med den kapitalistiske Produktionsforms legitime Tilegnelse, og som intet har at gøre med en Udfoldelse af Produktivkræfterne — den Udfoldelse, som er den kapitalistiske Produktions socialhistoriske Mission, men er en Tilegnelse, der er illegitim. Dette Aktievæsen med den illegitime Tilegnelse har ingen opbyggende Egenskaber, det betyder en Fare ikke blot for Kredsen af Aktionærer, men for Arbejderklassen og for hele Samfundet, og alle arbejdende og erhvervende Medlemmer af vort Samfund burde i Virkeligheden kunne forene sig om at stække dette illegitime Aktievæsens Udskejelser.

Jeg skal her give et kort Rids af de mest fremtrædende Former, hvorunder Aktievæsenet bruges til illegitim Tilegnelse,